

تأثیر بازی های دبستانی بر مهارت های ذهنی و اجتماعی کودکان

مراکز دبستانی بخش فرخ شهر

مصطفی غلامی^۱، هادی عبدالله زاده، فاضل رفیعی، مسلم مرادی

۱- دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان شهرکرد.

۲- دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان شهرکرد.

۳- دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان شهرکرد.

۴- دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان شهرکرد.

چکیده

پژوهش حاضر یک پژوهش از نوع شبه آزمایشی با گروه کنترل و آزمایش است، که به تأثیر بازی های دبستانی بر مهارت های ذهنی و اجتماعی کودکان مراکز دبستانی شهر فرخ شهر در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ پرداخته است. جامعه آماری شامل ۳۰۸۶ کودک دبستانی می باشد که در گروه سنی ۵ تا ۶ سال مشغول به تحصیل بودند که از بین آنها ۶۰ نفر به صورت تصادفی خوشه ای به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. شرکت کنندگان پژوهش به دو گروه کنترل و آزمایش تقسیم شدند. پس از یکسان سازی گروه ها ابتدا از کل شرکت کنندگان، که ۳۰ نفر آن ها پسر و ۳۰ نفر دختر بودند پیش آزمون بصری - حرکتی بندر گشتالت به منظور سنجش مهارت های ذهنی از کودکان گرفته شد و پرسشنامه ی مهارت های اجتماعی ماتسون (۱۹۸۳) به منظور سنجش مهارت های اجتماعی کودکان در اختیار معلمان قرار داده شد. سپس از هر گروه ۱۵ نفر به صورت تصادفی به عنوان گروه آزمایش و ۱۵ نفر نیز به عنوان گروه کنترل انتخاب گردیدند و بازی ها به گروه های آزمایش طی دو ماه و هر هفته دو جلسه ی یک و نیم ساعته آموزش داده شد. بعد از آموزش بازی ها، مجدداً آزمون ها تکرار گردید، سپس داده های بدست آمده از طریق آمار توصیفی و آزمون تحلیل کواریانس چند متغیره (مانکووا) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج پژوهش نشانگر تأثیر بازی ها بر مهارت های ذهنی و اجتماعی کودکان گروه آزمایشی نسبت به کودکان گروه کنترل به طور معنادار بود.

کلید واژه ها: بازی های دبستانی، مهارت های ذهنی، مهارت های اجتماعی، کودکان دبستانی

مقدمه

انسان با مجموعه ای از ویژگی های خود متولد می شود. این ویژگی ها در ارتباط مستقیم با حیات زیستی انسان هستند یعنی بدون وجود آنها امکان ادامه ی زندگی و بقا برای انسان

موجود نیست، این ویژگی ها عبارتند از غذا خوردن، آشامیدن، نفس کشیدن و غیره. همزمان با افزایش سن بتدریج ویژگی های دیگری در انسان پدید می آید. این ویژگی های ثانویه بدون تردید نتیجه تعامل کودک با محیط و در واقع اثرات متقابل وراثت و محیط بر روی کودک است. از جمله ی این ویژگی ها رشد ذهنی کودک و میل کودک برای فعالیت های گروهی و ارتباط با دیگران است که این فعالیت ها در سنین پیش از دبستان بیشتر در قالب بازی نمود پیدا می کند. با در نظر گرفتن این موضوع نقش والدین و مربی آموزشی می تواند نقشی تعیین کننده در هدایت و رشد این گونه فعالیت ها به سمت پرورش مهارت های ذهنی و اجتماعی کودک در جهت مناسب باشد.

ظرفیت حرکتی کودک همزمان با رشد یافتگی فیزیولوژیکی و همچنین بر اساس چگونگی تعامل با اطرافیان که به میدان تحولی کودک نظم، جهت و انسجام می دهد، متحول می شود. بازی شرایطی را برای کودک فراهم می سازد که بر اساس آن می تواند به اکتشاف دنیای پیرامونش بپردازد و امکان رشد وسیع و همه جانبه کودک را فراهم می سازد (دادستان، ۱۳۸۶).

امروزه اهمیت و ارزش بازی در دوران کودکی به وسیله ی پژوهش های گسترده، کاملاً مورد تأیید قرار گرفته است. بازی روی رشد جسمی، عاطفی، ذهنی، آموزشی، اخلاقی، شخصیتی، اجتماعی تأثیر می گذارد و دارای ارزش تشخیصی و درمانی نیز می باشد (مقدم، ۱۳۸۶).

بازی یک امر بدون حضور ذهن یا بدون ساخت نیست، بلکه بخش جدایی ناپذیری از زندگی ماست. وسیله ی مؤثری برای کارکرد بهینه، مؤثر در بزرگسالی و فراگیری رشد شناختی است (هولزینگا، ۱۹۵۰؛ به نقل از مونگیلو^۱، ۲۰۰۶).

انجام بازی صرفاً عامل افزایش یادگیری و رشد هوشی نخواهد بود بلکه پیروی از قواعد، اصول و بازی های آموزشی و ... برای رشد هوشی الزامی است (مهبجور، ۱۳۸۶).

¹ - Mongillo